

ביטוח נפגעי עבודה

כללי

ביטוח נפגעי עבודה נועד לסייע למבוטחים שנפגעו בעבודה ונעשו בלתי כשירים לעבוד, ומפצה אותם על אובדן הכנסתם בתקופה שלאחר הפגיעה או על הנזק הגופני או הנפשי מהפגיעה. השיקום המקצועי במסגרת ביטוח נפגעי עבודה מסייע לאותם נפגעים לחזור לעבודה.

פגיעה בעבודה היא תאונה בעבודה (במהלך ועקב העבודה, לרבות בדרך אליה וממנה, ובנסיבות כמפורט בחוק) או מחלת מקצוע (שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו, כמפורט בתקנות).

בביטוח נפגעי עבודה מבוטחים עובדים שכירים (מ-1954) ועצמאים (מ-1957), מי שנמצאים בשיקום מקצועי או בהכשרה מקצועית, מי שנבחנים לפי חוק החניכות או חוק שירות התעסוקה (בשעת הבחינה בלבד), אסירים עובדים, תושבי חוץ המועסקים אצל מעסיק ישראלי (מ-1970), תושבים ישראלים בחו"ל בתנאים מסוימים (מ-1970), מי ששכרם נקבע על פי החוק (מ-1954), ועובדים תחת חוק עבודת שירותי חירום (מ-1954).

גמלאות ותשלומים

דמי פגיעה

דמי פגיעה משולמים למי שנפגעו בעבודה או חלו במחלת מקצוע, ועקב כך הם אינם יכולים לעבוד בעבודתם או בעבודה מתאימה אחרת ואף לא עבדו בפועל, והם זקוקים לטיפול רפואי. דמי הפגיעה משולמים מהיום הראשון שלמוחרת הפגיעה, ולכל היותר בעד 91 יום (13 שבועות). שיעור התשלום עומד על 75% מהשכר הממוצע של הנפגע בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה, עד לסכום המרבי (בינואר 2020 – 1,114.38 שקלים ליום).

גמלאות נכות

גמלאות נכות מעבודה משולמות לנפגעי עבודה שנותרו נכים זמנית או לצמיתות בעקבות הפגיעה בעבודה.

- **קצבת נכות זמנית:** משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות, ושיעורה עומד על 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.
- **קצבת נכות צמיתה:** משולמת לבעלי דרגת נכות צמיתה של 20% לפחות. סכום התשלום נקבע לפי דרגת הנכות הרפואית בשיעור יחסי לשכר בשלושת החודשים שלפני הפגיעה

(הסכום המרבי בינואר 2020 – 33,431 שקלים לשכיר ולעצמאי). שיעור הקצבה עומד על 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.

- **מענק נכות:** תשלום חד-פעמי לבעלי דרגת נכות של 9%–19% לצמיתות, בסכום של קצבה חודשית כפול 43.
- **קצבה מיוחדת:** משולמת נוסף על הקצבה החודשית לבעלי דרגת נכות צמיתה של 75% לפחות (וזכאים נוספים על פי החוק), הזקוקים לעזרה בפעולות היום-יום (הסכום המרבי בינואר 2020 – 8,358 שקלים).
- **מענק מיוחד:** משולם לבעלי דרגת נכות של 75% לפחות, למימון הוצאות חד-פעמיות עקב הנכות: התאמת דיור, רכישת אביזרי עזר ורכישת רכב לסיוע בניידות (למוגבלים בניידות בלבד). גובה המענק – 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה.

גמלאות תלויים

גמלאות תלויים משולמות לאלמן/ה, ליתומים ולהורים שהיו תלויים בפרנסתו של מי שמת עקב פגיעה בעבודה (ובנסיבות מיוחדות גם לבני משפחה אחרים). הגמלאות המשולמות הן קצבת תלויים, מענק תלויים, מענק נישואים, שיקום מקצועי לבן/בת הזוג המקבל קצבת תלויים, דמי מחיה ליתומים, מענק בר מצווה ומענק פטירה. הזכאות לקצבה ולתוספת בעבור ילדים – כל זמן שהילדים נמצאים עם הזכאים.

- **אלמן או אלמנה עם ילדים:** זכאים לקצבת תלויים חודשית בשיעור 40%–100% (לפי מספר הילדים) מהקצבה המלאה שהיתה משולמת למבוטח (שנפטרו) אילו היה בעל דרגת נכות של 100% (הקצבה המרבית – 75% משכרו בשלושת החודשים שקדמו ליום שבו הפסיק לעבוד או לעסוק במשלח ידו בשל הפגיעה).
- הקצבה למי שיש עימו ילד אחד – 80% מקצבת נכות מלאה מעבודה (20% מתוכם תוספת בעבור הילד); עם 2 ילדים – 90% (30% מהם תוספת בעבור הילדים); עם 3 ילדים או יותר – 100% (40% מהם תוספת בעבור הילדים).
- **אלמן או אלמנה שאין עימם ילדים:** בני פחות מ-40 – מענק חד-פעמי בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה כפול 36; בני 40–50 – קצבה חודשית בשיעור 40% מקצבת נכות מלאה מעבודה; בני 50 או יותר – קצבה חודשית בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה. במקרים שלהלן, גם מי שלא מלאו להם 50 יהיו זכאים לקצבה בשיעור הגבוה (60% מקצבת נכות מלאה):
 - בעת הפטירה היה עימם ילד שהיה זכאי לקצבה, והוא אינו זכאי עוד;
 - בעת הפטירה האלמנה היתה בהיריון (עד הלידה תקבל קצבה בשיעור של 60%, ולאחר הלידה בשיעור של 80%, 20% מהם בעבור הילד);
 - לא יכלו לכלכל עצמם מעבודה סמוך לפטירה או בתוך שנה מיום הפטירה (אם שולם להם מענק חד-פעמי הוא ינוכה מהקצבה).
- **ילדים:** הקצבה לילדים משולמת בדרך כלל כתוספת לקצבה ההורה, אך אם הילד התייתם משני הוריו, או שההורה הנותר אינו זכאי לקצבה (גרופה או אלמן/ה שנישאו בשנית), תשולם הקצבה בנפרד: לילד אחד – 60% מהקצבה להורה; ל-2 ילדים – 80%; ל-3 ילדים – 90%; ל-4 ילדים או יותר – 100%.

ביטוח נפגעי עבודה

בני משפחה אחרים: אם המבוטח לא הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, אך הניח אחריו הורים, סב/סבתא או אחים שהיו תלויים בו תלות כלכלית מלאה, יהיו הקרובים הללו זכאים לקצבה בשיעורים האלה: תלוי אחד – 50%; 2 תלויים – 75%; 3 תלויים – 90%; 4 תלויים – 100%. אם המבוטח הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, וההורים גם הם הוכרו כתלויים כלכלית (תלות חלקית), תשולם להם קצבה מטעמי צדק.

הוצאות ריפוי

הוצאות ריפוי ניתנות במסגרת ביטוח בריאות ממלכתי. טיפולים שאינם נכללים בביטוח הבריאות, ו/או טיפולים במי שאינם מבוטחים בביטוח בריאות, ממשיכים להינתן במימון הביטוח הלאומי. הוצאות הריפוי כוללות אשפוז ושיקום רפואי.

שיקום מקצועי

שיקום מקצועי ניתן לבעלי דרגת נכות צמיתה של 10% לפחות, שבגלל הפגיעה אינם יכולים לחזור לעבודתם או לכל עבודה אחרת, ולא למנים/ות של מי שמתו עקב פגיעה בעבודה.

שינויי חקיקה

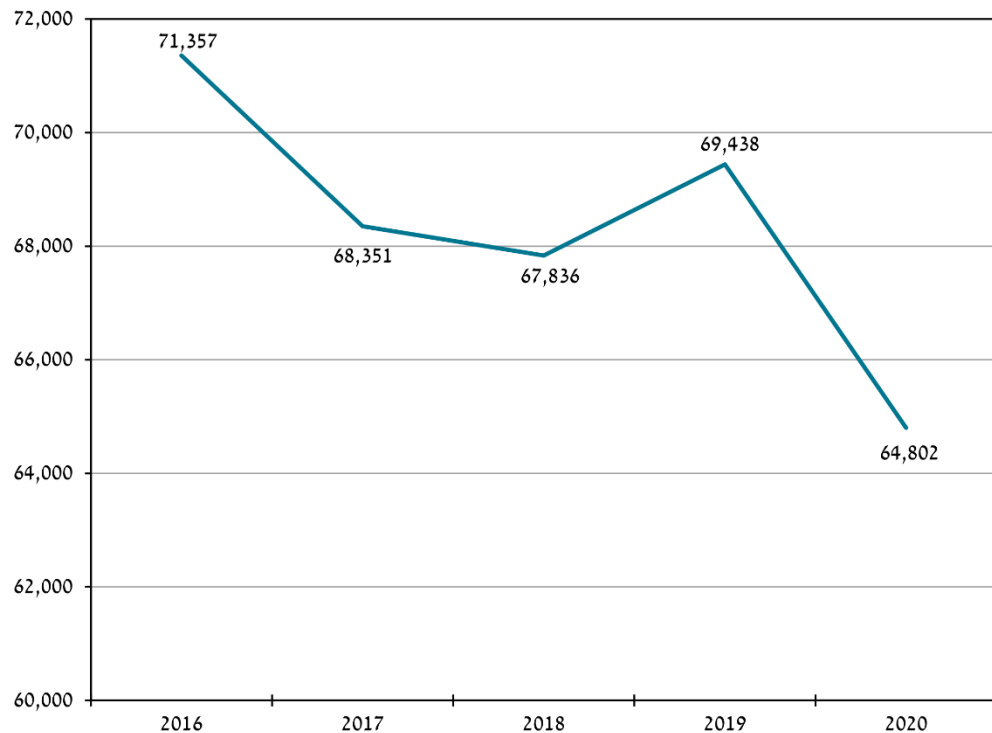
- ביטוח נפגעי עבודה גם לכוחות הביטחון:** בעקבות חוק ההסדרים מ-1 בינואר 2017, ביטוח נפגעי עבודה הוחל גם על כוחות הביטחון – אנשי שב"ס, שב"כ, המשטרה ומשמר הכנסת – במקרים שהפעילות שקדמה לפגיעה אינה ייחודית למסגרת ולפעילות שבה בוצעה. לפיכך, בחלק מהפגיעות (למשל מחלות מסוימות או תאונות דרכים) ישולם הפיצוי כמו לנפגעי עבודה, ובאחרות הוא יוסיף להיות משולם במסגרת חוקי השיקום של משרד הביטחון (התיקון בעקבות ועדת גורן).
- התשלום נעשה על ידי הביטוח הלאומי וממומן בידי משרד האוצר, על חשבון הגוף שהנפגע שייך אליו. השיפוי יהיה גם בגין החלק היחסי של ההוצאות המנהליות שיוציא המוסד לביטוח לאומי לביצוע הוצאות אלה.
- הארכת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים:** ב-2005 הורחבה תקופת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים מ-9 ל-12 ימים, לרבות לעובדים במשק בית (מי שאין להם מעסיק – למשל עובדים עצמאים, אינם זכאים לדמי פגיעה בעבור ימים האלה). דמי הפגיעה בעד היומיים הראשונים שלאחר הפגיעה משולמים רק למי שאינו יכול לעבוד 12 יום או יותר.

לשינויי חקיקה קודמים ראו דוחות שנתיים קודמים.

מקבלי דמי פגיעה

ב-2020 ירד מספר המקבלים ב-6.7% בהשוואה ל-2019, והגיע ל-64,802 (תרשים 1 ולוח 1). הירידה חדה יחסית, וככל הנראה נובעת בחלקה ממשבר הקורונה ב-2020 שהפחית במידה ניכרת את מספר המועסקים במשק.

תרשים 1: מקבלי דמי פגיעה, 2016-2020

לוח 1: מועסקים, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לעבודה, 2016-2020

שנה	מועסקים* (אלפים)	מקבלי דמי פגיעה	ימי אי-כושר לעבודה	
			ממוצע לנפגע	סך הכל
2016	4,022.5	71,357	39.2	2,796,847
2017	4,119.2	68,351	40.4	2,759,898
2018	4,191.0	67,836	41.4	2,809,379
2019	4,258.4	69,438	42.4	2,944,713
2020	4,179.7	64,802	45.1	2,919,704

* לפי נתוני החשבונאות הלאומית, הלמ"ס. עובדים ישראלים, עובדים מחו"ל (מדווחים ובלתי מדווחים) ותושבי השטחים.

ביטוח נפגעי עבודה

עם זאת בין שתי השנים ירד מספר ימי האי-כושר לעבודה בשיעור מתון בהרבה, ב-0.8%, והגיע ל-2,919,704 ימים. כתוצאה מכך המספר הממוצע של ימי אי-כושר לנפגע עלה ב-6.2% והגיע ל-45 ימים. מ-2014 עלה מספר הימים הממוצע לנפגע בכ-9 ימים – עובדה העשויה להעיד על החמרה בתאונות במהלך השנים. השינויים במספר המקבלים דמי פגיעה דומים לשינויים במספר המועסקים במשק, ושיעורם בכלל המועסקים הגיע בשנה הנסקרת ל-1.55% (לוח 2).

עוד לפני הירידה החדה ב-2020 ירד בהדרגה שיעור המקבלים דמי פגיעה בקרב כלל המועסקים מהלך השנים. הירידה החלה ב-1996 ונמשכה עד 2012 בעקבות שני תיקונים בחוק: ב-1997 – חיוב המעסיק בתשלום בגין הימים הראשונים; ב-2005 – ביטול הזכאות לתשלום זה למי שאין להם מעסיק. ב-2013 עלה שיעור המקבלים לכ-2% מהמועסקים, ומאז הוא יורד בהתמדה.

לוח 2: השינויים במספר המועסקים מקבלי דמי פגיעה, וימי אי-כושר לעבודה (אחוזים), 2016-2020

שנה	מקבלי דמי פגיעה כאחוז מכלל המועסקים	שיעור השינוי בממוצע לשנה (אחוזים)		
		מועסקים	מקבלי דמי פגיעה	ממוצע ימי אי-כושר
2016	1.77	2.3	-3.6	5.1
2017	1.66	2.4	-4.2	2.9
2018	1.62	1.7	-0.75	2.6
2019	1.63	1.6	2.3	2.4
2020	1.55	-1.8	-6.7	-0.8

מעסיקים המשלמים דמי פגיעה

חוק נפגעי עבודה מאפשר למעסיק לשלם לעובד את דמי הפגיעה בשם הביטוח הלאומי (במועד תשלום השכר), ובתמורה לקבל עמלה או הנחה בדמי ביטוח. מעסיקים שאינם בהסדר נדרשים להחזיר למוסד את התשלום בעבור 12 הימים הראשונים.

ההסדר למעסיקים עד 500 עובדים (לפי תקנה 22): המעסיק מקבל מהמוסד החזר בעבור היום ה-13 ואילך, בתוספת עמלה בשיעור 2.5% מדמי הפגיעה. אם תביעת המבוטח נדחית, המעסיק אינו מקבל החזר.

ההסדר למעסיקים יותר מ-500 עובדים (לפי סעיף 343 לחוק): המעסיק סופג את התשלום בתמורה להנחה בדמי הביטוח, ששיעורה עומד על 15% מהשיעור הרגיל של דמי הביטוח.

26.1% מן השכירים שהיו זכאים לדמי פגיעה ב-2020 (15,390 מ-58,836 שכירים) קיבלו את התשלום לפי תקנה 22, ו-1% (613 איש) קיבלו את התשלום לפי סעיף 343 לחוק. מספר המעסיקים בהסדר לפי סעיף 343 בחוק היה 16.

חומרת הפגיעות

מספר ימי האי-כושר הוא מדד מרכזי להערכה של חומרת הפגיעה. לפי מדד זה, מספר הפגיעות החמורות שבגינן הוגשו תביעות למוסד עולה עם השנים (לוח 3). ב-1996, השנה האחרונה שבה שולמו הימים הראשונים שלא באמצעות המעסיק, לכמחצית מכלל המקבלים שולמו דמי פגיעה

בגין פחות מ-14 ימי אי-כושר. לעומת זאת, ב-2020 רק 24.7% מקרב המקבלים קיבלו פחות מ-14 ימי אי-כושר.

בד בבד, ועם קיצור התקופה המרבית לתשלום ב-1997, עלה שיעור הנפגעים עם 61 ויותר ימי אי-כושר מ-13% ב-1997 ל-35% ב-2020. חלקם של הנפגעים עם 15–45 ימי אי-כושר התייצב ברמה של כשליש במהלך השנים, וב-2020 עמד על 32.2%.

לוח 3: מקבלי דמי פגיעה לפי מספר ימי האי-כושר. 2020-2016

שנה	סה"כ מועסקים*	סה"כ ימי אי-כושר	מספר ימי האי-כושר								סה"כ מקבלי דמי פגיעה
			0	1-14	15-30	31-45	46-60	61-75	76-90	91	
מספרים מוחלטים											
2016	4,022,503	2,796,847	71,357	22,235	15,548	8,238	5,408	4,170	7,574	8,165	9
2017	4,119,203	2,759,898	68,351	22,295	14,906	7,829	5,260	4,151	7,791	8,104	5
2018	4,190,996	2,809,379	67,836	19,253	14,720	7,905	5,169	4,217	8,034	8,526	4
2019	4,258,441	2,944,713	69,438	19,435	14,532	7,801	5,427	4,321	8,599	9,315	2
2020	4,179,697	2,919,704	64,802	16,040	13,433	7,481	5,059	4,118	8,443	10,218	1
אחוזים											
2016	100.0		1.8	0.5	0.4	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0
2017	100.0		1.6	0.5	0.4	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0
2018	100.0		1.6	0.5	0.4	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0
2019	100.0		1.6	0.5	0.4	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0
2020	100.0		1.5	0.4	0.3	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0

* מתוך החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

** נפגעים עד 31 בינואר 2002, שקיבלו דמי פגיעה לאחר מועד זה.

עובדים זרים ותושבי השטחים

הדיווח על פגיעות של עובדים זרים, עובדי חברות כוח אדם או עובדי קבלן לוקה כנראה בחסר בשל תת-דיווח ואי מיצוי זכויות. לכן יש להניח שרמת הבטיחות במקומות העבודה נמוכה מהדיווחים, וכי מספר הנפגעים בפועל גבוה יותר.

בקרב העובדים הזרים ותושבי השטחים שיעור המקבלים דמי פגיעה נמוך בכל השנים משיעורם בקרב תושבי ישראל, אף שסביר שהוא יהיה גבוה יותר, בגלל הענפים המסוכנים למדי (חקלאות ובנייה) שהם מועסקים בהם. הנפגעים באוכלוסייה זו נמנעים, ככל הנראה, מלדווח על פגיעה בעבודה, מכמה סיבות: חשש לאבד את עבודתם אם ייעדרו עקב תאונה, המעמד הלא חוקי של חלקם וחשש לגורלם אם ייוודע הדבר, וכנראה גם היעדר מידע על זכויותיהם. בפגיעות קשות אין לעובדים אלה ברירה אלא לפנות לטיפול רפואי, ולהגיש תביעה לדמי פגיעה ולנכות.

ביטוח נפגעי עבודה

הביטוח הלאומי משלם לחדר המיון במישרין את הוצאות הטיפול החד-פעמי בעובדים זרים, ומאפריל 2008 גם עבור הטיפול בעובדים מהשטחים שנפגעו בתאונות עבודה ולא הגישו תביעה לדמי פגיעה. עובד זר מבוטח בביטוח נפגעי עבודה אף אם הוא שוהה בארץ שלא כדין, אך הגמלה משולמת לו רק ממועד יציאתו מהארץ. התשלום אינו כולל את התקופה שבה נשללה הקצבה.

ב-2020, בדומה לשנים הקודמות, המספר הממוצע של ימי האי-כושר לעובד זר שנפגע היה נמוך מזה של תושבי ישראל – 35.7 ימים לעומת 45.2 ימים (בהתאמה) – אף שכאמור היה צפוי להיות גבוה יותר בשל אופי העיסוקים (לוח 4). לעומת זאת, ממוצע ימי האי-כושר של העובדים תושבי השטחים נשאר גבוה יחסית (49 ימים).

עובדי חברת כוח אדם ועובדי קבלן

בדומה לעובדים הזרים ולעובדי השטחים, גם על שכירים המקבלים שכר מחברות כוח אדם ומקבלני כוח אדם קשה לקבל נתונים. במערכת נפגעי עבודה של הביטוח הלאומי הם אינם מזוהים, ולכן אי אפשר לבדוק באיזו מידה הם חשופים לסכנות בהשוואה לעובדים האחרים, ואם בגלל היותם מועסקים באמצעות צד שלישי, המעסיק מפחית מאחריותו לבטיחותם.

לוח 4: מועסקים*, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר, לפי תושבות, 2020-2018

מקבלים	סך הכל	תושבי ישראל	תושבי שטחים	עובדים זרים
2018				
מועסקים	4,190,996	3,902,184	108,400	180,412
מהם: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	67,836	65,329	1,233	1,274
אחוזים	1.6	1.7	1.1	0.7
ממוצע ימי אי-כושר	41.4	41.5	45.1	34.2
2019				
מועסקים	4,258,441	3,863,558	115,725	179,158
מהם: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	69,438	66,727	1,249	1,462
אחוזים	1.6	1.7	1.1	0.8
ממוצע ימי אי-כושר	42.4	41.5	44.2	34.7
2020				
מועסקים	4,179,697	3,909,396	105,830	164,471
מהם: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	64,802	62,002	1,384	1,416
אחוזים	1.5	1.6	1.3	0.8
ממוצע ימי אי-כושר	45	45.2	49	35.7

* מקור: החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

הבעיה קיימת גם בחברות קבלן שאינן מספקות עובדים אלא שירותים: שלא כמו חברות אחרות, חברות הקבלן הללו אינן נדרשות להוכיח ציות לחוקי העבודה והבטיחות בעבודה כדי לקבל רישיון או לחדשו.

בהגדרת מקבלי שכר מחברת כוח אדם אין נכללים שכירים העובדים באמצעות קבלן משנה, שהוא האחראי לביצוע עבודתם ולבטיחותם. מדובר בעיקר בעובדים המועסקים בענפי הכלכלה המשניים – שמירה, אבטחה וניקיון, וטיפול בבית.

עצמאים לעומת שכירים

על אף השבתת הפעילות של עצמאים רבים בשל משבר הקורונה, ב-2020 קיבלו דמי פגיעה 5,966 עצמאים – עלייה של 4.6% לעומת 2019 (לוח 5). העצמאים מהווים 9.2% מכלל המקבלים דמי פגיעה, קצת פחות משיעורם באוכלוסייה. בקרב העצמאים, המספר הממוצע של ימי אי-כושר לעבודה היה גבוה ב-42% מזה של שכירים (61.6 לעומת 43.4, בהתאמה). זאת משום שהם אינם זכאים להגיש תביעות בגין היעדרויות קצרות, של פחות מ-12 ימים.

התפלגות השכירים שקיבלו דמי פגיעה לפי ענף כלכלי ב-2020 דומה לשנים הקודמות: 15.2% נפגעו במסחר ובתיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים, 13% בתעשייה ובחרושת, ו-11.7% בבינוי (לוח 6). אשר לחומרת הפגיעה (הנמדדת, כאמור, לפי המספר של ימי אי-כושר לעבודה), אלה היו הפגיעות החמורות ביותר בשנת 2020, בסדר יורד: משקי בית (56 ימים); בינוי (55); שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות (51); אומנות, בידור ופנאי (49); מסחר סיטוני וקמעוני (44); אספקת מים ושירותי ביוב (44); שירותים אחרים (44).

לוח 5: מקבלי דמי פגיעה וממוצע ימי אי-כושר – שכירים לעומת עצמאים, 2020

ממוצע ימי אי-כושר	מקבלי דמי פגיעה		סך הכל
	אחוזים	מספרים מוחלטים	
45	100	64,802	שכירים
43.4	91	58,836	עצמאים
61.6	9	5,966	

1 הסיווג האחד של ענפי הכלכלה (מ-2011) מבוסס על המלצת האו"ם לסיווג האחד של ענפי כלכלה: ISIC 4 (International Standard Classification of All Economic Activities), Rev. 4

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 6: מקבלי דמי פגיעה לפי ענף כלכלי – שכירים ועצמאים, 2020

ימי אי-כושר		מקבלים		ענף כלכלי
ממוצע לנפגע	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	
45		2,919,704	64,802	סך הכל שכירים ועצמאים
43.4	87.4	2,552,284	90.8	סך הכל שכירים
39.2	11.8	301,235	13.0	תעשייה וחרושת
44.1	15.4	393,421	15.2	מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים
55.1	14.8	378,380	11.7	בינוי
38.3	9.7	247,280	11.0	מנהל מקומי, מנהל ציבורי וביטחון, שירותי חובה של הביטוח הלאומי
42.5	7.7	196,396	7.8	שירותי ניהול ותמיכה
51.0	8.0	204,761	6.8	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות
38.2	6.8	173,028	7.7	שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד
41.8	5.3	135,412	5.5	שירותי אירוח ואוכל
41.5	4.1	103,614	4.2	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים
41.9	2.4	61,626	2.5	חינוך
44.9	2.8	72,049	2.7	שירותים אחרים
37.4	1.5	38,329	1.7	פעילויות בנדל"ן
38.2	1.6	41,911	1.9	מידע ותקשורת
41.0	2.0	52,016	2.2	חקלאות, ייעור ודיג
37.9	1.7	43,000	1.9	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
49.6	2.1	53,620	1.8	אומנות, בידור ופנאי
39.1	0.5	13,161	0.6	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
44.6	0.6	14,189	0.5	אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
39.4	0.2	4,810	0.2	כרייה וחציבה
56.3	0.1	1,632	0.0	משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים מגוון טובין ושירותים לשימוש עצמי
39.3	0.0	746	0.0	ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים
42.0	0.8	21,668	0.9	לא ידוע
61.6		367,420	5,966	סך הכל עצמאים

נשים וצעירים

התיעוש המתגבר והגידול בחלקן של הנשים בכוח העבודה, שאפיינו את שני העשורים האחרונים, הביאו בהדרגה גם לגידול בחלקן של הנשים הנפגעות: שיעור המקבלות דמי פגיעה עלה מ-19.8% ב-1995 ל-30.8% ב-2020 (לוח 7), אך הוא עדיין עומד על פחות ממחצית משיעור הגברים, בין היתר בשל אופי עיסוקיהן.

בקרב צעירים (עד גיל 34) הגברים מהווים 73% מכלל המקבלים, לעומת חלקם בקרב המבוגרים (64–65), העומד על 62.1% (לוח 8). המספר הממוצע של ימי האי-כושר של נשים נמוך מזה של גברים – 39.1 לעומת 47.7, בהתאמה (לוח 7), כנראה בשל רמת הסיכון הגבוהה יותר בענפים שגברים צעירים מועסקים בהם.

לוח 7: מקבלי דמי פגיעה לפי מין, 2016-2020

מין	2020	2019	2018	2017	2016
סך הכל – מספרים מוחלטים	64,802	69,438	67,836	68,351	71,357
גברים	44,841	47,319	46,074	46,434	48,786
נשים	19,961	22,119	21,762	21,917	22,571
סך הכל – אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
גברים	69.2	68.1	67.9	67.8	68.4
נשים	30.8	31.8	32.1	32.2	31.6

לוח 8: מקבלי דמי פגיעה לפי גיל ומין (מספרים מוחלטים ואחוזים), 2020

גיל	סך הכל		גברים		נשים	
	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים
סך הכל	64,802	100.0	44,841	100.0	19,961	100.0
עד 17	84	0.1	73	0.1	11	0.0
18-24	6,496	10	4,999	11.2	1,497	7.5
25-34	14,754	22.8	11,136	24.8	3,618	18.2
35-44	13,652	21.1	9,925	22.2	3,727	18.7
45-54	13,609	21	8,896	19.8	4,713	23.6
55-64	11,588	17.9	6,753	15.1	4,835	24.2
+65	4,619	7.1	3,059	6.8	1,560	7.8

ביטוח נפגעי עבודה

נסיבות הפגיעה

חלקן של תאונות הדרכים בזמן העבודה או בדרך לעבודה או ממנה נשאר יציב למדי בשלוש השנים האחרונות (2018–2020) (לוח 9). אשר לגורם הפגיעה ולמהות הפגיעה (ראו להלן) – הנתונים העדכניים ביותר הם מ-2014.

לוח 9: מקבלי דמי פגיעה לפי מקום הפגיעה ומספר ימי אי-כושר, 2018-2020

שנה	סך הכל	בעבודה				בדרך לעבודה או ממנה
		תאונות דרכים	תאונות דרכים	תאונות בלי רכב	אחר	
2018						
מספרים מוחלטים	67,836	45,045	4,174	12,127	5,322	1,168
אחוזים	100.0	66.4	6.2	17.9	7.8	1.7
ממוצע ימי אי-כושר	41.4	41.4	45.9	40	42.9	42.9
2019						
מספרים מוחלטים	69,438	45,442	4,526	12,702	5,639	1,129
אחוזים	100.0	65.4	6.5	18.3	8.1	1.6
ממוצע ימי אי-כושר	42.4	42.5	46.3	40	43.3	41.8
2020						
מספרים מוחלטים	64,802	42,400	4,474	12,093	5,058	777
אחוזים	100.0	65.4	6.9	18.7	7.8	1.2
ממוצע ימי אי-כושר	45	45.1	49.7	43	45.8	41.8

* חבטות ופציעות בעבודה שלא נגרמו עקב תאונות דרכים.

התפלגות מקבלי דמי פגיעה לפי גורם הפגיעה יציבה למדי במהלך השנים. הגורמים השכיחים ב-2014 היו תאונות דרכים (26.6%); נפילה (מפיגום, סולם או מנוף, מבניין או מבנה, החלקה או מעידה במדרגות); החלקה או מעידה במישור (25.7%); ופגיעה מגופים נופלים, לוחצים או מכים (16.1%) (לוח 10).

התפלגות המקבלים לפי חומרת הפגיעה (הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר) מראה כי מחלות המקצוע גרמו לפגיעות החמורות ביותר – 53.8 ימי אי-כושר בממוצע לנפגע. רשימת מחלות המקצוע סגורה אומנם, אך אם מחלה אינה מופיעה בה, ולדעת המומחים היא נגרמה בבירור מתנאי העבודה – היא תוכר כפגיעה בעבודה. פגיעות קשות אחרות, נוסף על מחלות, נגרמו בעיקר עקב נפילות (41.5 ימי אי-כושר בממוצע לנפגע), ותוצאותיהן היו בעיקר מכות יבשות, הימחצות, שברים בגפיים, מתיחות ונקעים.

ההתפלגות לפי מהות הפגיעה יציבה אף היא למדי במשך השנים: הימחצות (33.2%), פגיעה בשלד או בשרירים (14.5%), מכה יבשה (12.7%) וחתך בגפה עליונה (9.2%) (לוח 11). אשר

לחומרת הפגיעה, הנמדדת לפי המספר של ימי האי-כושר, הפגיעות הקשות היו שבר בגפה תחתונה (63.8 ימים בממוצע לנפגע), פגיעה במערכת כלי הדם (60.8 ימים), שבר בגפה העליונה (59.3 ימים), שבר בגב או בגולגולת או פגיעה בעמוד השדרה (57.9 ימים), ופריקה ללא שבר (49.5 ימים). הגפיים העליונות הן האיברים הפגיעים ביותר בתאונות עבודה: שברים וחתכים בהן היו הגורם להיעדרות מעבודה של 15% ממקבלי דמי הפגיעה.

לוח 10: מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי גורם הפגיעה. 2014*

גורם הפגיעה	מקבלים		ימי אי-כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ממוצע לנפגע	סך הכל
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
תאונת דרכים	19,868	26.6	37.1	737,241
נפילה	19,188	25.7	41.5	795,869
גוף נופל, מכה, לחץ מגוף	12,040	16.1	33.3	401,424
מכונות, כלים	9,919	13.3	31.9	316,246
מאמץ יתר	6,151	8.2	38.6	237,334
אש, חומר לוחט, אד, חומצה	1,177	1.6	22.0	25,879
קטטה	756	1.0	31.7	23,974
גוף זר בעין	752	1.0	15.0	11,302
הרעלה	521	0.7	22.5	11,717
גורם סביבתי	193	0.3	20.4	3,931
מחלת מקצוע	133	0.2	53.8	7,152
חומר נפץ	102	0.1	34.6	3,533
אחר ולא ידוע	3,956	5.2	40.2	158,830

* הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נוגעים לפגיעות מ-2014.

לוח 11: מקבלי דמי פגיעה ומספר ימי אי-כושר לפי מהות הפגיעה. 2014*

מהות הפגיעה	מקבלים		ימי אי-כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ממוצע	סך הכל
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
הימחצות	24,840	33.2	35.4	880,319
שלד ושרירים	10,869	14.5	33.6	365,346
מכה יבשה	9,460	12.7	31.6	298,495
חתך בגפה העליונה	6,848	9.2	29.5	202,070
שבר בגפה העליונה	4,347	5.8	59.3	257,561

ביטוח נפגעי עבודה

ימי אי-כושר		מקבלים		מהות הפגיעה
סך הכל	ממוצע	אחוזים	מספרים מוחלטים	
146,286	35.3	5.5	4,141	מתיחה, נקע
197,374	63.8	4.1	3,093	שבר בגפה התחתונה
32,821	23.8	1.8	1,377	כווייה
60,520	57.9	1.4	1,045	שבר גולגולת, גב, שדרה
20,609	21.6	1.3	956	חתך בראש, צוואר, גב
24,276	27.3	1.2	889	חתך בגפה התחתונה
26,822	30.2	1.2	887	סימפטומים
11,108	14.5	1.0	767	חדירת גוף זר
6,732	19.5	0.5	345	הרעלה
13,412	49.5	0.4	271	פריקה ללא שבר
7,481	60.8	0.2	123	מערכת כלי דם
2,731	21.3	0.2	128	שפשוף
180,469	41.3	5.8	4,370	אחר ולא ידוע

* הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נוגעים לפגיעות מ-2014.

גמלאות נכות מעבודה

גמלאות נכות משולמות למי שנותרו נכים בעקבות הפגיעה.

• קצבת נכות צמיתה

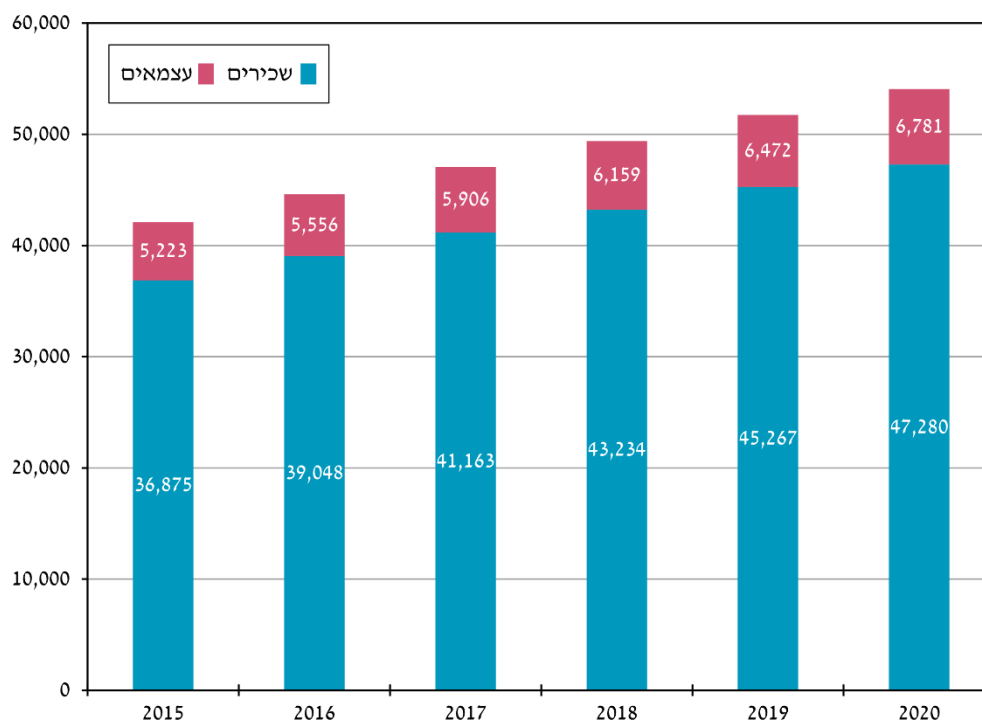
בעלי דרגת נכות צמיתה של 20% ויותר מקבלים קצבת נכות צמיתה. בין 2019 ל-2020 עלה מספרם של המקבלים קצבת נכות צמיתה ב-4.5%: מ-51,739 בדצמבר 2019 ל-61,856 בדצמבר 2020. יצוין שבדרך כלל מדובר בפגיעות שאירעו לפני 2020. שיעור השינוי משקף מגמת עלייה מתמדת בהשוואה לשנים קודמות (לוח 12, תרשים 2). עם זאת, קצב העלייה הואט לאורך השנים.

מאפייניהם של המקבלים קצבה זו שונים במעט מן ממאפייניהם של המקבלים דמי פגיעה (לוח 25 בנספח לוחות ענפי הביטוח). גיל ההתייחסות הוא הגיל בסוף 2020 ולא בעת הפגיעה, ולכן מרביתם נמצאים בקבוצות המבוגרות יותר – בני 50 ויותר. הגיל הממוצע של המצטרפים החדשים לנכות צמיתה עמד ב-2020 על 42 (גברים 41.6, נשים 43.2), ושל כלל המקבלים 56.7 (גברים 57, נשים 55.3). דרגת הנכות הממוצעת שלהם היתה 40.4% (גברים 40.7%, נשים 38.6%).

לוח 12: מקבלי קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016 (דצמבר)

שנה	מספרים מוחלטים	סך הכל	
		שינוי שנתי (%)	שכירים
2016	44,604	5.9	39,048
2017	47,069	5.5	41,163
2018	49,393	4.9	43,234
2019	51,739	4.7	45,267
2020	54,061	4.5	47,280

תרשים 2: מקבלי קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016 (דצמבר)

• קצבת נכות זמנית

קצבת נכות זמנית משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות. בדומה למקבלי קצבת נכות צמיתה, גם מספרם של אלה עולה בהתמדה: עלייה של 17.3% בדצמבר 2020 לעומת 2019 (לוח 13). מרבית המקבלים (90%) היו שכירים והשאר עצמאים, ודרגת הנכות הממוצעת שלהם היתה 40.8% (גברים 42.4%, נשים 35.9%). העלייה הגבוהה ב-2020 מוסברת גם בכך שבעיצומו

ביטוח נפגעי עבודה

של משבר הקורונה ועדות בנוכחות התובע והוחל נוהג חדש ולפיו בוצעו הארכות זכאות של תום זמניות לכל מי שנקבעה לו דרגת נכות זמנית לתקופה שבין 1 בינואר 2020 לבין 31 באוגוסט 2020, במקרה שטרם התקבלה החלטה לאחר ועדה רפואית.

לוח 13: מקבלי קצבת נכות זמנית – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016 (דצמבר)

שנה	סך הכל		עצמאים
	שכירים	שינוי שנתי (%)	
2016	4,874	1.8	461
2017	5,212	6.4	463
2018	5,213	0.7	501
2019	5,836	12.2	578
2020	6,765	17.3	760

• מענק נכות

מענק נכות משולם לנפגע עבודה שדרגת נכותו יציבה – 9% עד פחות מ-20%. ב-2020 שולמו 18,080 מענקי נכות, לעומת 17,284 ב-2019 – עלייה של 4.6% (לוח 14). ב-2020 עמד התשלום הממוצע לשכירים על 47.5 אלף שקלים, והתשלום הממוצע לעצמאים – 47.7 אלף שקלים. זאת לעומת 45.9 אלף שקלים ו-44.4 אלף שקלים (בהתאמה) ב-2019.

לוח 14: מקבלי מענק נכות – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016 (דצמבר)

שנה	סך הכל		עצמאים
	שכירים	שינוי שנתי (%)	
2016	11,946	11.2	1,755
2017	13,155	9.5	1,842
2018	13,386	1.6	1,848
2019	15,223	13.4	2,060
2020	15,932	4.6	2,148

• מענק קורונה

מענקי קורונה בסך 500 שקלים, ששולמו לחלק ממקבלי הקצבות ב-2020, שולמו גם למקבלי קצבת נכות מעבודה וכן למקבלי קצבת תלויים מעל גיל פרישה.

קצבת נכות מיוחדת ומענקים מיוחדים

נכי עבודה בדרגת נכות 75% ויותר, ונכים עם קשיי הליכה בדרגת נכות 65%–75%, זכאים גם לקצבה מיוחדת או למענק מיוחד. התשלום מיועד למימון עזרה אישית, נסיעות, דיור, הוצאות חד-פעמיות לרכישת רכב או הוצאות לרכישת אביזרים מיוחדים הנובעים מהנכות. הסיוע ניתן באמצעות אגף השיקום.

בדצמבר 2020 שולמה קצבה מיוחדת ל-4,282 אנשים, ושולמו 128 מענקים (לעומת 4,145 ו-170 בדצמבר 2019, בהתאמה). הסכום הממוצע לקצבה היה 3,775 שקלים (לעומת 3,748 ב-2019), ולמענק 35,234 שקלים (34,476 שקלים ב-2019). 44 מן המענקים שולמו כסיוע בדיוור (54,591 שקלים), 29 לרכישת רכב (41,862 שקלים), ו-55 לסיוע אחר (16,255 שקלים).

קצבאות תלויים

בדצמבר 2020 קיבלו 4,849 איש קצבת תלויים, לעומת 4,827 בדצמבר 2019 – עלייה של 0.4% (לוח 15). קבוצת המשפחות של ילד אחד ושל אלמנה ללא ילדים היא הרוב המכריע בקרב מקבלי הקצבה (כ-85%) (לוח 16).

לוח 15: מקבלי קצבת תלויים – שכירים לעומת עצמאים. 2020-2016 (דצמבר)

שנה	סך הכל		שינוי שנתי (%)	עצמאים	שכירים
	מספרים מוחלטים				
2016	4,754	0.8	4,112	645	
2017	4,776	0.5	4,126	650	
2018	4,796	0.4	4,144	652	
2019	4,827	0.6	4,172	655	
2020	4,849	0.4	4,197	652	

לוח 16: מקבלי קצבת תלויים לפי הרכב המשפחה*, 2020-2016 (דצמבר)

שנה	סך הכל	אלמנה צעירה**	ילד אחד או אלמנה ללא ילדים	2 ילדים או אלמנה עם ילד אחד	3 ילדים או אלמנה עם 2 ילדים	4 ילדים או אלמנה עם 3 ילדים	צירופים אחרים
2016	4,754	174	3,824	345	211	175	25
2017	4,776	156	3,869	336	229	165	21
2018	4,796	141	3,907	349	228	151	20
2019	4,827	151	3,951	334	217	152	22
2020	4,849	159	3,960	340	200	166	24

* הרכבי המשפחה נקבעו לפי דרגת הזכאות.

** לפי סעיף 132 (2) בחוק.

ביטוח נפגעי עבודה

רמת הגמלאות והיקף תשלומים

דמי הפגיעה הממוצעים ליום עלו מבחינה ריאלית בהשוואה ל-2019, הן לשכירים (ב-4.5%) הן לעצמאים (ב-5.4%), ואילו כאחוז מהשכר הממוצע הם ירדו ב-2.6% וב-1.7%, בהתאמה (לוח 17). **קצבת נכות צמיתה** ממוצעת עלתה והגיעה ל-3,771 שקלים לשכירים ול-3,914 לעצמאים, ואילו כאחוז מהשכר הממוצע היא ירדה ב-2.6% (לוח 18). **קצבת התלויים** הממוצעת לחודש לשכירים עלתה ב-1.1% לעומת 2019, ולעצמאים עלתה ריאלית ב-0.7%, אך ירדה כאחוז מהשכר הממוצע גם לשכירים וגם לעצמאים (לוח 19). סביר שהירידה שנצפתה כאן, כאחוז מהשכר הממוצע במשק, היא גם תוצאה של העלייה בשכר הממוצע ב-2020, עקב קיצוץ משרות בשכר נמוך במשק.

לוח 17: דמי פגיעה ממוצעים ליום – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2020 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2020 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2016	209.4	212.1	65.7	242.1	245.3	76.0
2017	216.8	219.1	66.1	250.4	253.1	76.3
2018	225.9	226.5	66.5	268.8	269.5	79.1
2019	233.7	232.3	66.9	277.6	276.0	79.4
2020	242.6	242.6	65.1	291.0	291.0	78.0

לוח 18: סכום קצבת נכות צמיתה ממוצעת – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2020 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2020 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2016	3,536.3	3,582.4	37.0	3,735.5	3,784.2	39.1
2017	3,567.5	3,605.3	36.2	3,744.4	3,784.0	38.0
2018	3,622.0	3,631.1	35.6	3,765.5	3,775.3	37.0
2019	3,704.8	3,683.1	35.3	3,844.9	3,822.3	36.7
2020	3,770.7	3,770.7	33.7	3,914.7	3,914.7	35.0

לוח 19: קצבת תלויים חודשית ממוצעת – שכירים לעומת עצמאים, 2020-2016

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2020 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירים שוטפים (ש"ח)	מחירי 2020 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2016	6,396.5	6,479.9	66.9	6,798.5	6,887.1	71.1
2017	6,430.2	6,498.3	65.3	6,818.2	6,890.4	69.3
2018	6,486.3	6,502.5	63.7	6,889.7	6,906.9	67.6
2019	6,577.2	6,538.6	62.7	6,976.4	6,935.5	66.6
2020	6,613.3	6,613.3	59.1	6,984.1	6,984.1	62.4

סך התשלומים בענף נפגעי עבודה היה ב-2020 כ-6.1 מיליארד שקלים, לעומת כ-5.5 מיליארד שקלים ב-2019 – עלייה ריאלית של 10.8% (לוח 20). בגמלאות הנכות, שהן עיקר ההוצאה, עלו התשלומים ריאלית ב-12.4%, מכ-4.4 מיליארד שקלים לכ-4.9 מיליארד שקלים; בדמי פגיעה עלו התשלומים ריאלית ב-5.3%, ובגמלאות תלויים – ב-0.9%. מ-2016 עלו התשלומים בענף בשיעור ריאלי מצטבר של כ-30%.

לוח 20: תשלומים* בענף נפגעי עבודה (אלפי שקלים), 2020-2016

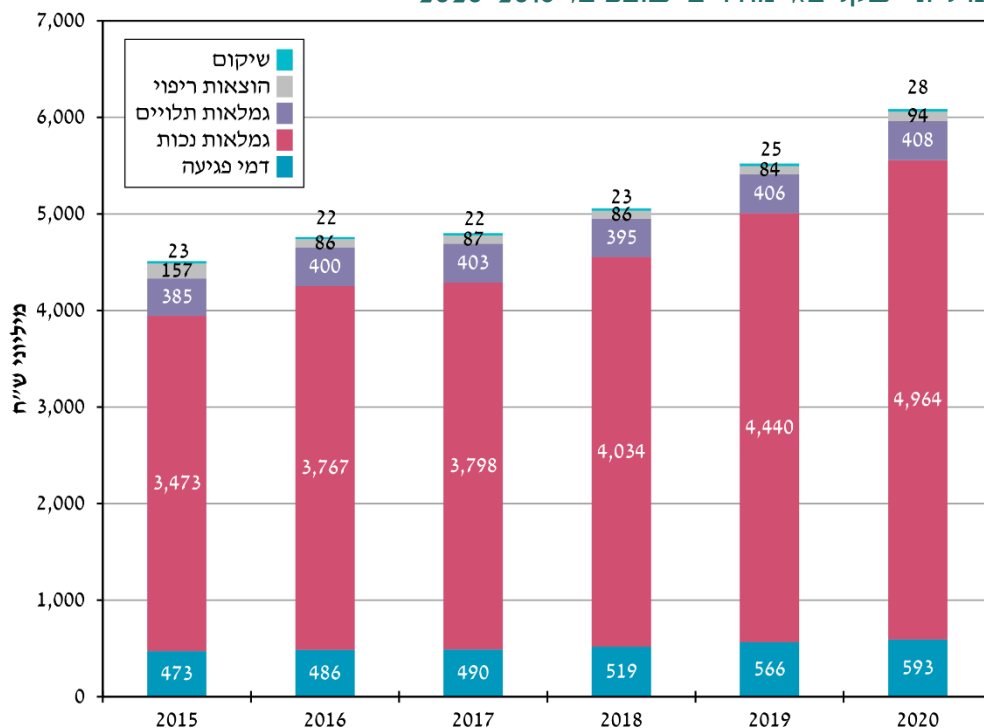
שנה	מחירים שוטפים (אלפי ש"ח)	מחירי 2020 (אלפי ש"ח)	שינוי ריאלי (%)
2016	4,510,628	4,569,428	0.3-
2017	4,761,477	4,811,891	5.3
2018	5,057,504	5,070,151	5.3
2019	5,521,968	5,489,572	8.3
2020	6,086,232	6,086,232	10.8

* כולל תשלומים לדמי פגיעה, קצבאות נכות, גמלאות תלויים, הוצאות ריפוי והוצאות שיקום. הסדרה עודכנה ב-2017, שנים קודמות השתנו בהתאם.

מאז הוחל ביטוח נפגעי עבודה חלו שינויים של ממש בהרכב התשלומים בענף (לוח 20). בשנים הראשונות מרבית התשלומים יועדו לדמי פגיעה, ואילו חלק קטן יותר יועד לקצבת נכות. עם השנים גדל יחסית חלקם של התשלומים לקצבת נכות המשולמת לטווח ארוך, ופחת חלקם של התשלומים לדמי הפגיעה: דמי פגיעה משולמים לטווח קצר ולאנשים שונים במשך השנה, ואילו קצבאות הנכות משולמות לטווח ארוך – עד גיל הפרישה ואף לאחר מכן. כיום קצבאות הנכות הן עיקר התשלומים בענף – כ-82%, ודמי הפגיעה רק כ-10% (לוח 21). יתר התשלומים מופנים להוצאות ריפוי ושיקום, ולגמלאות תלויים.

ביטוח נפגעי עבודה

תרשים 3: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום (מיליוני שקלים). מחירים שומפים. 2020-2016

* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות או לבטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מנהל לגורמי חוץ.

לוח 21: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום (אחוזים, מחירי 2020). 2020-2016

שנה	סך הכל	דמי פגיעה	קצבאות נכות	גמלאות תלויים	הוצאות ריפוי	הוצאות שיקום
2016	100.0	10.5	77.0	8.5	3.5	0.5
2017	100.0	10.2	79.1	8.4	1.8	0.5
2018	100.0	10.3	79.8	7.8	1.7	0.5
2019	100.0	10.3	80.4	7.4	1.5	0.5
2020	100.0	9.7	81.6	6.7	1.5	0.5

* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות או לבטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מנהל לגורמי חוץ. הסדרה עודכנה ב-2017, שנים קודמות עודכנו בהתאם.